

A kompetencia alapú oktatás lényege:

»» A **pedagógiai folyamat középpontjában** nem a tanítás, hanem a **tanulás aktív folyamata áll**. A fejlesztendő kulcskompetenciák között szerepel a tanulni tudás képességének fejlesztése. S ez bizony egyfajta tudatosságot feltételez. Pála Károly megfogalmazása szerint: *„...tudatossá kell tenni a gyerekekben azt, hogy a tanulás során mit csinál, mi történik a tudatában, és hogyan lehet ezt befolyásolni. Nagyon jól lehet növelni a hatékonyságot, ha a gyerekekben tudatosítjuk tanulási folyamatuk egyéni sajátosságait, és például felhívjuk a figyelmet arra, hogy amikor valamiben elakad, annak mi az oka, egyáltalán tudatosítjuk benne, hogy elakad valamiben. A legtöbb gyerek ott vész el, hogy fogalma nincs arról, hogy ő most elakadt, miközben az egész tömeg valahogy megy tovább, csak éppen ő már rég nem tudja, miről van szó, mert az időhiány miatt nincs mód a tanulási nehézségek felszámolását segítő technikák és a megfelelő eszközök alkalmazására.”* A tanulni tudás képességeinek fejlesztéséhez sorolható a szelektáló képességek kialakítása is. Ezzel a képességgel rendelkező gyermek lesz csak képes a rázúduló információ mennyiségben elválasztani a lényegest a lényegtelentől. Meg kell tanítanunk őket a kételkedésre, a kritikai gondolkodásra, hogy tudjanak a „sorok mögött is olvasni”.

»» **Hangsúlyozottabbá válik a tudatos egyéni fejlesztési folyamat**, az un. tevékenységterv (curriculum) elkészítésével, ami a tanuló adott tudásából, képességeiből, szociális helyzetéből indul ki.

»» Ha még egyszer átolvassuk az EU által fejlesztésre javasolt kulcskompetenciákat, akkor láthatjuk, hogy többségük **nem köthető tantárgyi területekhez**. Fejlesztésük minden tantárgy keretében lehetséges és szükséges. Főként akkor, ha szakítunk az atomizált tantárgyi tananyaggal és komplex, életszerű, izgalmas kontextusba helyezük a tanulandó ismeretet, a fejlesztendő kompetenciát. Emeljük ki például a problémamegoldó kompetenciát, amely vizsgálatára a PISA mérés keretében 2003-ban került sor. A komplex problémamegoldást a PISA szakértői csoportja az alábbiak szerint definiálta: „A problémamegoldás az egyén képessége arra, hogy kognitív eljárásokat használjon olyan reális, diszciplínákat átmetsző (cross-disciplinary) helyzetekben, amikor a megoldáshoz vezető út nem válik azonnal nyilvánvalóvá, és amikor a műveltségi területek vagy tantervi tartalmak, amelyek esetleg felhasználhatók, nem találhatók meg a matematika,

az olvasás vagy a természettudomány egyetlen területén belül.” A fenti idézetből jól kivehető, hogy a problémamegoldó kompetencia fejlesztésének az a lényege, hogy fejlesztése nem képzelhető el begyakorolt, azonos algoritmusú feladatok reprodukciójával.

Vizsgáljuk meg a PISA, az OKÉV által szervezett mérések vagy az új érettségi feladatait. Láthatóak a jellegzetességeik: gyakorlati, életből vett problémát dolgoznak fel. Általában több tantárgy ismeretanyagát kéri számon. Megoldásuk többféle kompetencia fejlesztését feltételezi. S ha belegondolunk, ilyen a mindennapi élet is. Csak gondoljuk végig egyetlen napunkat. Mennyi kihívásnak kell megfelelnünk, mennyi problémát kell ügyesen megoldanunk, mennyi döntést kell meghoznunk. Eközben sok-sok emberrel kell, így vagy úgy kommunikálnunk. Felkészíti erre a tudatos életre a jelenlegi magyar iskolarendszer a tanulókat?

»» **Erősen épít a hozott tudásra, képességekre és az iskola keretein kívül megszerezhető ismeretekre.** A fejlesztendő kulcskompetenciák az életben való boldogulást teszik lehetővé, ezért iskolán kívüli környezetben jól fejleszthetőek. Céljainkat csak akkor tudjuk megvalósítani, ha „bátran kinyitjuk az iskola kapuit”. Új együttműködésre serkentő intézményi kapcsolatokat kell kiépítenünk a helyi civil szervezetekkel, iskolákkal, a termelési és kereskedelmi szféra képviselőivel, az önkormányzatokkal, művelődési intézményekkel, pedagógiai szolgáltatókkal. Az iskolán kívüli tanulási lehetőségek élményszerű megélése adja a legtöbb lehetőséget tanulóinknak a környezettudatos magatartás gyakorlására.

Forrás: www.pihgy.hu Szilágyi Ildikó, 2008. május 13. Pedagógiai Intézet és Helytörténeti Gyűjtemény